Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Наперад!

Беларуская радыкальная тыднёвая часопісь.

Цана асобнага нумару 20 гр.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Віленская 8, кв. 3.

Прыймо інтэрэсантаў ад 9 да 2 гадз. штодня, апрача сьвятаў і нядзель.

Падпіска з дастаўкай да хаты: на 1 год—7 зл., за паўгоду—3 зл. 50 гр., за 3 мес.—2 зл., за 1мес.—75 гр.

Год 2. Вільня, 11 верасьня 1930 г. №. 24

Ад рэдакцыі і адміністрацыі газ. „Наперад".

Усе падпішчыкі нашае газэты, якія вышлюць да 1 кастрычніка гэтага году падпісную плату поўнасьцю за верасень, кастрычнік, лістапад і сьнежань—усяго 2 зл. 75 гр., — атрымаюць гаспадарча-коопэратыўную месячную часопісь „САХА" са зьніжкаю на 50%. Гэткім чынам, кожны наш падпішчык, высылаўшы ў рэдакцыю „Сахі" 1 злоты і аплаціўшы газэту „Наперад" да канца гэтага году — будзе атрымліваць „Саху" да 1 студзеня 1931 г.— за 1 злоты. — Падпіску за „Наперад" у суме 2 зл. 75 гр. і за „Саху"—1 зл. можна высылаць на адным пераказе, зазначыўшы толькі, якая сума ідзець на Саху, а якая на газэту.

Чаму нам патрэбны Цэнтральны Саюз.

У апошнім № нашай газэты мы ўжо падалі вестку аб тым, што беларускаму грамадзянству ўдалося дабіцца рэгістрацыі Цэнтральнага Саюзу.

З гэтага часу павінна пачацца фактычна новая эра ў жыцьці нашай беларускай грамадзкасьці: праца ўсіх нашых арганізацый і ўстаноў будзе кіравацца адзіным цэнтрам, які ня толькі будзе ўпарадкоўваць жыцьцё гэтых установ, але будзе дбаць і аб тым, каб беларуская культура пашыралася сярод беларусоў, каб палепшаліся эканамічныя варункі жыцьця на нашых землях, каб расьлі беларускія арганізацыі, маючыя культурна-прасьветныя і гаспадарчыя мэты.

Словам, узноў створаны Беларускі Цэнтр мае вялікія, як на нашыя варункі, заданьні і мае вялікія магчымасьці — толькі пры тэй умове, што беларускае грамадзянства зразумее яго мэты і прыме самы актыўны ўдзел у тых працах, ініцыятарам якіх станецца Цэнтральны Саюз.

Далучыўшыся да гэтага Саюзу, кожная беларуская арганізацыя і ўстанова гэтым самым узмоцніць сваю ўласную сілу, бо перастане быць тым слабенькім дубцом у расьцярушаным веніку, у якім стане яна знаходзілася да апошніх часоў.

Усе арганізацыі і інстытуцыі, увайшоўшы ў Цэнтральны Саюз, павінны знайсьці нейкую супольную мову, павінны пакінуць „у дужках" усё тое, што элемэнтарна патрэбна для ўсяго беларускага народу і яго нац.-культурнага адраджэньня і выкінуць „за дужкі" розныя асабістыя амбіцыі, палітычныя супярэчнасьці, калі такія знойдуцца, і агульнымі высілкамі заняцца тою творчаю, пазытыўнаю працаю, якая ня можа выклікаць ніякіх непаразуменьняў прынцыповага зьместу і патрэба ў якой для кожнага зьяўляецца зразумелай.

Няма мовы аб тым, што гэта ўсё датычыць толькі тых арганізацыяў, якія „ўспрыймуць" пазытыўную творчую працу на карысьць беларускага народу.

Тыя-ж арганізацыі, якія-б імкнуліся толькі да падрыўной працы і дэмагогіі, ня могуць разьлічаць на тое, што яны знойдуць тут сабе выгадны куток і прыкрыўку.

Гэта трэба сказаць проста й шчыра, каб ня было потым непаразуменьняў...

У Цэнтральным Саюзе павінны гуртавацца такія сілы, якія імкнуцца стварыць нешта карыснае для беларускіх масаў, нават пры сучасных цяжкіх умовах жыцьця.

Куды лягчэй пры гэтых умовах весьці разбураючую працу—тут усё робіцца па шаблёну—але што будзе далей, і якую карысьць атрымае беларускі народ ад гэтакай „працы" ні ад каго на гэтае пытаньне правдзіловага адказу мы не атрымаем...

Трэба спадзявацца, што ўноў створаны Цэнтр, які павінен быць Цэнтрам усяго беларускага культурна-нацыянальнага жыцьця, пераможа ўсе тыя труднасьці, якія будуць стаяць на яго дарозе й прычыніцца да палепшаньня долі беларускага народу.

Прадвыбарная хроніка.

Усе палітычныя партыі ўсілена рыхтуюцца да набліжаючыхся выбараў.

У мэтах пашырэньня сваіх уплываў Польская Сацыялістычная Партыя склікаець напр. на 14 верасьня ў Варшаву жыхароў амаль са ўсяго Варшаўскага ваяводзтва на маніфэстацыю, якая павінна, па думцы кіраўнікоў гэтай партыі, паказаць яе сілу. Адначасна з гэтым, на той жа дзень склікаюцца пепээсаўскія сходы ў Лодзі, Чэнстахове, Беластоку, Катавіцах і ў шмат іншых гарадох.

Што будзе з гэтых маніфэстацыяў — пакажа бліжэйшая будучыня.

З другога боку і Ўрадовы Бэспартыйны Блёк праяўляець за апошнія дні вельмі інтэнсыўную дзеяльнасьць: адбываюцца нарады, канфэрэнцыі і, як падаюць газэты, у хуткім часе маець быць выпушчана адозва, якая будзе ўступам да прадвыбарнай кампаніі.

—

Польская Хадэцыя, якая пэўны час вагалася і ня знала, якую пазыцыю заняць ёй у выбарах—ці прыступіць да „Цэнтралеву", ці ўвайсьці ў нейкую іншую камбінацыю—ў самы апошні час здецыдавалася прыступіць да „Цэнтралеву".

Гэткім чынам польскія сацыялісты прыдбалі сабе новых саюзьнікаў у пастаці польскіх клерыкалаў.

—

Як падаець „Kurjer Wileński" — жыды ў сучасных выбарах маюць ісьці асобна, ня блёкуючуся з іншымі меншасьцямі.

Украінцы таксама бышцам хочуць ісьці асобна ад іншых, утварыўшы нацыянальны ўкраінскі блёк, куды бы ўвайшлі ўсе ўкраінскія партыі.

На кангрэсе меншасьцяў, які адбываецца ў Жэневе, немцы зьвярнуліся з прапазыцыяю да ўкраінцаў, беларусоў і ліцьвіноў аб утварэньні супольнай выбарнай лісты да Сойму і Сэнату, у якую бы ўвайшлі немцы, украінцы, беларусы і ліцьвіны без удзелу жыдоў.

—

3-га верасьня г. г. гэнэральны выбарны камісар, судзьдзя Найвышэйшага Суда, п. Гіжыцкі, распачаў сваю працу.

—

Пры Міністэрстве Унутр. Спраў арганізаваны спэцыяльны выбарны рэфэрат, на чале якога стаў начальнік палітычна-грамадзкага аддзелу п. Мысьлінскі. Адначасна арганізуюцца адпаведныя рэфэраты і пры ўсіх ваяводзтвах і паветах.

—

Міністэрства Унутр. Спраў паведаміла ваяводаў, каб падалі кандыдатаў на выбарных камісараў у пасобных акругох.

Назначэньне такіх камісараў мае наступіць у найбліжэйшы час.

—

Выметкі з г. зв. выбарнага календара — да 20 верасьня г. г.

Увага: паказаныя ніжэй даты азначаюць апошнія тэрміны для пасобных выбарных чыннасьцяў. Усе тэрміны перад днём галасаваньня ў Сэнат адносяцца да выбараў у Сойм і Сэнат.

7 верасьня 1930 г. 8 найвялікшых пасольскіх клюбаў прадстаўляюць Гэнэральнаму Выбарнаму Камісару 8 сяброў Дзяржаўнай Выбарнай Камісіі і столькі-ж іх заступнікаў.

9 верасьня. Гэнэральны Выбарны Камісар на прапанову прэзэса адпаведнага апэляцыйнага суда назначаець старшыняў акружных выбарных камісіяў. Ваявода (Камісар Ураду) назначаець па аднаму сябру акружных выбарных камісіяў.

Адміністрацыйная ўлада і інстанцыі агалошваюць ва ўсіх гмінах аб іх падзеле на абводы галасаваньня, аб выбарным памяшчэньні і ўрадовым памяшчэньні абвадовых выбарных камісіяў; адначасна ўлада паведамляець аб вышэйшым прэзэса акружной выбарнай камісіі і Галоўны Статыстычны Урад.

11 верасьня. Гэнэральны Выбарны Камісар агалошваець у ваяводзкай урадовай газэце назначэньне старшыняў акружных выбарных камісіяў і іх заступнікаў.

Ваявода (Камісар Ураду) агалошваець назначэньне сябру акружных выбарных камітэтаў, назначаных ім.

Мястовыя рады і соймікі, ці-то сходы ўпаўнаважненых ад гмінаў выбіраюць сяброў акружной выбарнай камісіі, аб чым паведамляецца акружная выбарная камісія.

13 верасьня. Старшыня акружной выбарнай камісіі агалошваець склад камісіі ў ваяводскай урадовай газэце.

Акружная выбарная камісія агалошваець ува ўсіх гмінах акругі аб дні выбараў, гадзіне галасаваньня, колькасьці паслоў, якія маюць быць выбраны з акругі, мейсцы, часе, спасабе і апошнім тэрміне згалошваньня кандыдатаў і заяваў пры далучэньні акружной лісты да лісты дзяржаўнай, а такжа пэрсанальны склад і ўрадовае памяшчэньне акружной выбарнай камісіі.

14 верасьня. Гмінная рада (ці-то сход солтысаў), або Урадовы Камісар, паветовы аддзел) назначаець трох сяброў абвадовай выбарнай камісіі і столькі-ж іх заступнікаў.

19 верасьня. Начальнікі гмінаў (войты, бурмістры і інш.) укладаюць для кожнай маясцовасьці спісак выбаршчыкаў у 3 экзэмплярах.

Прэзэс акр. выб. кам. паведамляець начальніка гміны аб складзе адпаведных абвадовых выбарных камісіяў і падаець аддзел да агульнага ведама.

20 верасьня. Начальнік гміны перасылаець тры экзэмпляры сьпіску выбаршчыкаў старшыні абвадовай выбарнай камісіі.

Грамадзяне!

Чытайце і пашырайце нашую газэту і памятайце, што амаль поўная адсутнасьць беларускіх часапісаў і газэтаў тлумачыцца нічым іншым, як нашаю шкоднаю прывычкаю — вельмі неакуратна высылаць грошы за газэту. Калі хочаце атрымліваць рэгулярна газэту, якая зьяўляецца пакуль што амаль адзінаю на нашых землях, — выконвайце свой грамадзкі абавязак чытача.

Газэта наша маець шмат недахопаў але ў большай частцы яны тлумачацца адсутнасьцю матэр'яльных сродкаў.

У меру таго, як будуць больш рэгулярна наплываць грошы ад падпішчыкаў—газэта зможа павялічыць свой фармат і выходзіць разы 2-3 на тыдзень, а можа й штодня.

Пакуль што, дзякуючы павялічэньню ліку падпішчыкаў— мы маем цяпер магчымасьць рэгулярна выдаваць газэту 1 раз на тыдзень.

Памятайце, грамадзяне, што адчуваецца вялікая патрэба ў белар. часопісі і што гэтую патрэбу вы можаце задаволіць толькі сваімі ўласнымі высілкамі.

Два лягеры эўрапэйскіх дзяржаваў.

Пасьляваенная Эўропа падзялілася на два вялікіх лягеры: у адным стаяць тыя дзяржавы, якія па тэй ці іншай прычыне не задаволены Вэрсальскім трактатам, а ў другім знаходзяцца тыя, якія імкнуцца да таго, каб гэты трактат трымаць у сіле і гэтакім чынам захаваць істнуючы стан рэчаў. Вельмі цікава сапаставіць колькасьць жыхарства ў дзяржавах гэтых двух лагяраў і гэтым самым у пэўнай меры мець уяўленьне аб іх сілах.

Ні для каго не зьяўляецца сэкрэтам, што гэтыя два лягеры ўсьцяж вядуць пакуль што дыплёматычную барацьбу, якая няма ведама чым можа закончыцца нават у бліжэйшай будучыні.

І так, да першага лягеру, г. зв. рэвізыёністычнага, належаць:

Нямеччына, якая маець 63 міл. жых. (уключна з Сарскаю вобласьцю).

Аўстрыя,	якая маець	7 міл. жых.
Вэнгрыя	„ „	8 „ „
Баўгарыя	„ „	6 „ „
Альбанія	„ „	1 „ „
Італія (уключна з калёніямі)		44 „ „
Усяго		129 міл. жых.

Да гэтага лягеру трэба залічыць яшчэ Турцыю, якая лічыць каля 9 міл. жых. і СССР, які падтрымоўваецца ўсякі „рух у інтэрэсе" і які круглай лічбай маець ува ўсіх сваіх „рэспубліках" каля 150 міл.

Гэткім чынам, далічыўшы да „рэвізыёністычнага лягеру" Турцыю і СССР—ён будзе мець каля 280 міл. „людзкога матэрыялу". — Цяпер разгледзім, з гэтага пункту гледжаньня, сілы другога лягеру, у якім зняходзяцца:

Францыя, лічучая 40 міл. жых., а разам з калёніямі: 100 міл.

Бэльгія, лічучая 8 міл. жых, а разам з калён: 19 міл.

Польшча,	лічучая	30 міл.
Чэха-славакія	„	14 міл.
Румынія	„	17 міл.
Юга-Славія	„	13 міл.
Партугалія 6 міл., разам з кал.	„	15 міл.

Усяго разам з калёніямі—208 міл.

Да гэтага лягеру трэба далічыць яшчэ малыя дзяржавы, якія „трымаюць руку" на Францыі, Польшчы і іншых дзяржавах і знаходзяцца з імі ў пэўным „кантакце". Сюды можна залічыць наступныя дзяржавы:

Фінляндыя,	лічучая каля	$3^1/_2$ міл. жых.
Латвія	„ „	2 „ „
Эстонія	„ „	1.100.000 жых.

Гэтыя тры дзяржавы лічаць разам каля $6^1/_2$ міл. жых. што даець разам з вялікшымі 214 міл. тых, якія стаяць на баку „анты-рэвізыёністычнага" лагеру.

Калі далічыць яшчэ да гэтага лягеру Англію, якая нават без сваіх калёній лічыць 44 міл. жыхароў, то гэты лягер значна перавышае сіламі той, які імкнецца за ўсялякую цану „перарэзаць" мапу Эўропы на нова.

Палітычнае жыцьцё.

Польшча.

Інтэрв'ю з марш. Пілсудскім.

6-га верасьня г. г. п. Маршалак Пілсудскі прыняў у сябе рэдактара „Gazety Polskiej" п. Медзінскага, з якім вёў даўжэйшую гутарку ў справах набліжаючыхся выбараў і той ад'емнай ролі, якую адыгрываюць у сучасным палітычным жыцьці партыйніцтва і дэмагогія паслоў.

Уся гутарка рэзка крытыкуе сучасны стан рэчаў, які стварыўся дзякуючы істнаваньню многіх недарэчнасьцяў у Польскай Канстытуцыі, а з другога боку дзякуючи таму, што, па думцы Маршалка Пілсудскага,—паслы Сойму рупяцца балей усяго аб сваіх уласных інтэрэсах на шкоду дзяржавы і ўсяго народу.

Гутарка вельмі цікавая, маець многа такіх словаў і акрэсьленьняў, скіраваных па адрасу паноў паслоў, якія хаця і складзены ў форме рэдка ўжыванай у друку, але за тое ў многіх выпадках вельмі ярка і выпукла характэрызуюць усю дзейнасьць паслоў з папярэдніх Соймаў.

На жаль мы ня можам зьмясьціць гэтай гутаркі на старонках нашае газэты, бо надрукована яна толькі ў некаторых польскіх газэтах, як напр. у „Курьеры Віленскім" (7 верасьня г. г.) з засьцярогаю, што ўсякі перадрук яе ў іншых газэтах — забаронены.

Характэрныя рэзалюцыі польскіх эндэкаў.

Тэрарыстычная акцыя, якая вялася Украінскаю Вайсковаю Арганізацыяю (УВО), дае повад, як і трэба было спадзявацца — польскім шавіністам і ворагам усяго няпольскага дамагацца ад ураду марш. Пілсудскага самых вострых рэпрэсыяў проці ўсяго ўкраінскага грамадзянства. Эндэцыя ня хоча разьбірацца ў тым, хто вінават у гэтай тэрарыстычнай акцыі, а падбухторывае ўрад да вострых мераў нават проці такіх установаў, як украінскія школы.

На тых сходах якія адбываліся на Украінскіх Землях — і якія былі з'арганізованы эндэцыяй усюды былі вынесены аднолькавага зьместу рэзалюцыі, у якіх між іншым выстаўлены наступныя, вельмі характэрныя дамаганьні:

a) арганізаваньне самаабароны польскага насяленьня і супольнай працы з уладамі ў мэтах вынішчэньня (!) украінскіх сабатажыстаў і тэрарыстаў.

b) у адказ на працу ўкраінскіх сэпаратыстаў, узмацненьне польскае нацыянальнае экспансіі на ўсіх фронтах, перадусім учыненьне яе больш актыўнаю, офэнзыўнаю, рашуча ломлючаю перашкоды і труднасьці...

c) разгон усіх сэпаратыстычных украінскіх арганізацыяў — як то: „Лугаў", „Пластаў", „Сакалоў", „Прасьвет", коопэратываў і іх саюзаў (!?), бо ўсе яны зьяўляюцца кузьнямі ненавісьці, гвалтаў і праступленьняў, таксама як і гнёздамі проціdзяржаўнае працы;

d) закрыцьцё ўсіх асобных рускіх (г. зн. украінскіх) школаў, а асабліва рускіх гімназіяў...

Такія „пабожныя" жычэньні стаяць у эндэцкіх рэзалюцыях, якія прыймаліся на сходах і цяпер друкуюцца ў іхніх газэтах.

Ёсьць на сьвеце людзі, з якімі зусім безкарысна весьці якія небудзь тэорэтычныя спрэчкі. Да такіх людзей у старой Расеі залічаліся чорнасоценцы, а тут у Польшчы — эндэкі...

На сьвеце усё-ж зроблена даволі разумна—заўважана, напрыклад, што бадлівай карове — Бог рагоў не даець.

Рэха прамовы Трэвірануса.

Як і трэба было спадзявацца, прамова нямецкага міністра Трэвірануса, аб якой мы пісалі ўжо ў папярэднім № нашай газэты выклікала абурэньне амаль ува ўсёй Польшчы.

Згодна газэтным весткам у Лодзі, напрыклад, адбылася вялікая дэманстрацыя, скіраваная проці гэтай мовы, у якой прыймала ўдзел больш 3000 чалавек. Гэтая таўпа направілася к дому, у якім месьціцца нямецкі консулят. Паліцыя заступіла дарогу дэманстрантам, у выніку чаго была сутычка: таўпа прыступіла да штурму консуляту, а паліцыя стала ў яго абароне. Некалькі дзесяткаў чалавек прабавала выламаць вароты, падчас чаго быў цяжка ранены падкаміcар паліцыі і некалькі паліцыянтаў.

Ня гледзячы на абарону з боку паліцыі, у консуляце аказаліся выбітымі шыбы.

Заграніцай.

Англійскія клопаты ў Індыі.

Паўстаньне Афрыдаў.

Прыхільнікі Англіі кажуць, быццам „кампанія пасыўнага опраціўленьня", дый наагул увесь вызваленчы рух, распачаты ў Індыі Індусамі, — зусім ня так страшны для англійскай улады ў краі таму, што на трыста зьлішкам мільёнаў усяго насяленьняў Індыі жыве 70 мільёнаў мусульманаў, якія вельмі варожыя да індусаў, а таму прыхільныя да англійцаў, і — 70 мільёнаў так званых „парыяў", людзей найніжэйшай „касты", якіх індусы вышэйшых кастаў блізу ня лічаць за людзей.

Запраўды-ж няма лепшага способу трымаць у няволі захоплены край, як пасварыўшы ды падзяліўшы на варожыя лягеры яго насяленьне. І мы ведаем, што дагэтуль такая тактыка „падзелу і панаваньня", дасканальна ўдавалася англійцам. Нядаўна яшчэ ракой лілася кроў індусаў і мусульманаў у Індыі ў узаемных сутычках на „рэлігійным груньце".—Але ў апошні час, як індусы, таксама і мусульмане зрабіліся разумней і ня ідуць ужо блізу зусім на правакацыю ўзаемных крывіпусканьняў — на карысьць англійскіх акупантаў.

Гандзі—на чале індускага вызваленчага руху мірнымі способамі — распачаў рашучую кампанію за прызнаньне раўнапраўя парыяў а таксама — за паразуменьне з мусульманамі.

Такі абарот справы асабліва небясьпечны для англійцаў таму, што мусульмане ў Індыі — ў адрожненьне ад мірных і лагодных індусаў—вельмі рашучага і ваяўнічага характэру.

Асабліва ваяўнічыя мусульманскія плямёны жывуць на паўночным захадзе Індыі — а з іх усіх найбольш баявыя і дзікія ёсьць афрыды.

Афрыды зьяўляюцца як бы авангардам у тэй аружнай барацьбе, якую індыйскія мусульмане вядуць проці англійскага панаваньня.

У гэтым годзе афрыды падымаюць ужо другое вялікае паўстаньне, ізноў пагражаючы захватам вялікага места Пэшавару. Асаблівая стратэгічная важнасьць гэтага места ды наагул усяго ахопленага паўстаньнем раёну—ў тым, што праз горны край гэтых ваяўнічых плямёнаў праходзіць адзіны горны шлях, лучачы Афганістан з Індыяй.

Вось чаму Англія кінула на „ратаваньне Афганістану" ўсе свае „дыплёматычныя" (чытай: грашовыя) сродкі, калі Аманулах, скінуўшы „пратэктарат" Англіі, пачаў неяк прыязнае сужыцьцё з Радамі...

Цяперашняе паўстаньне Афрыдаў захапіла значна большы раён, як папярэдняе, захапіўшы ў сваё кола іншыя пакрэўныя плямёны. Раён гэты ахапляе блізу ўсё паўночна-заходняе пагранічча Індыі, даўжынёй каля 150 клм., прасторам да 80.000 квадр. кіл ям. — з насяленьнем звыш 3 мільёнаў.

Колькі клопатаў рабілі наагул гэтыя горныя плямёны Англіі, відаць з таго, што, за час 1850-1922 г. англійскія войскі змушаны былі зрабіць аж 72 паходы для ўсьмірэньня гэтых афрыдаў! Нават у „мірныя часы" англійцы змушаны таму трымаць ў гэтым раёне 25.000 жаўнераў, ці каля трацінны ўсіх англійскіх войскаў у Індыі! А цяпер, калі гэтыя паўдзікія афрыды раптам скульсьці апынуліся арганізаванымі і абвучанымі ў найнавейшага тыпу армію, азброеную па апошняму слову ваеннае тэхнікі—сілаю да 50.000 адчайных галаварэзаў,—лёгка зразумець, якія клапоты і выдаткі прыходзіцца несьці англійцам, каб стрымліваць напор гэтай аружнай сілы, дзеючай — ня толькі ў паразуменьні з індусамі, але хіба-ж і з іншымі заможнымі сусьветнымі ворагамі-праціўнікамі Англіі—бальшавікамі і арабамі (расавымі і рэлігійнымі „крэўнікамі" гэтых індыйскіх мусульманаў).

Нямеччына.

У сучасны мамэнт у Нямеччыне наглядаецца ажыўленая прадвыбарная кампанія — і нічога няма ў гэтым дзіўнага, бо да выбараў у рэйхстаг асталося ўсяго некалькі дзён.

Асаблівую энэргію ў прадвыбарнай акцыі праяўляюць старонькі Гітлера і камуністы.

Сучасныя нямецкія выбары дадуць у пэўнай меры адбітак тых палітычна-сацыяльных адносін, якія там істнуюць і пакажуць адносныя сілы ўсіх палітычных групаў.

Пакуль што нічога ня можна сказаць пэўнага аб тым, якое фактычна будзе палітычнае абліччa Нямеччыны пасьля выбараў — бліжэйшая будучыня гэта нам пакажа.

Літва.

У свой час вялікі шум нарабіла пакушэньне на забойства палкоўніка Рустэйкіса. Цяпер, як паведамляюць газэты, судзьдзя, які вядзець гэту справу, заявіў прадстаўнікам прэсы, што сьледзтва ў гэтай справе не дало ніякіх пазытыўных вынікаў проці Вальдэмараса і што ён ня будзе дзеля гэтага пацягнены да адказнасьці. Сьледзтва ў гэтай справе мае быць хутка закончана і на лаве абвінавачаных засядзець 11 асобаў, суд над якімі дасьць многа цікавага матэр'ялу.

Новая хваля тэрору ў СССР.

Новая хваля тэрору, распачатага ізноў радавым урадам, напамінае першыя часы рэвалюцыі, часы так званага „ваеннага камунізму".

Але-ж тады радавы ўрад высоўваў ведамыя „падставы" для гэтага тэрору: ішла хатняя вайна, контр-рэвалюцыя выступала ў відзе азброеных белых арміяў, якія падходзілі блізу да самай Масквы.

Цяпер белых арміяў няма, буржуазія зьнішчожана дарэшты, „улада пралетарыяту" пануе цалком і непадзельна ўжо больш дзясятку гадоў. І тэрор усьцяж шалее, расстрэлы ня спыняюцца ані на водзін дзень. Расстрэлы па „суду", а часьцей—бяз суду, толькі проста — па загаду ГПУ. Яшчэ некалькі месяцаў таму назад — масавыя расстрэлы выклікаліся „сабатажам" ды байкотам калгасаў. Але тады сялян расстрэлівалі ды ссылалі ў Сібір і на Салаўкі ціпком, у цішы ды цемры ночы, ведама, ня публікуючы імёнаў масавых ахвяраў, каб не хваляваць і бяз таго ўзбуранага сялянства.

Цяпер крывавы тэрор абнаглеў зусім, расстрэлы ня толькі ня скрываюцца, але наадварот аб іх публікуецца—„на страх ворагам"—у газэтах.

Што-ж выклікала новую хвалю тэрору?!

Расстрэліваюць цяпер за „хаваньне сярэбранай манэты"—дробных гандляроў ды іншых жыхароў... Расстрэліваюць за перапрадажу пайкоў атрыманых па законным квітам... Нават радавы Угалоўны Кодэкс не прадбачыць для такіх „праступкаў" кары сьмерці, таму нават радавыя суды не рашаюцца тасаваць да гэтых бедных жыхароў знамянітую стацьцю аб эканамічнай контр-рэвалюцыі. Дык замест судоў, справы гэтыя вядзе ГПУ, якое хіба-ж ведае толькі адну „найвышэйшую меру кары"—расстрэл...

Чарговы кангрэс нацыянальных меншасьцяў у Жэнэве.

3 верасьня распачаўся чарговы кангрэс нац. меншасьцяў, які штогодна адбываецца перад агульным Зборам Лігі Нацыяў.

Ня маем яшчэ дакладных вестах з кангрэсу. Весткі-ж польскай прэсы, вельмі старонныя, кажуць аб тым, быццам цэлы рад меншасьцяў ня прыслаў сваіх дэлегатаў, таму кангрэс будзе няўдалы.

Між іншым нямашака на кангрэсе і беларускага дэлегата, у той час як паехалі туды украінцы і ад ліцьвіноў з Вільні п. Стацыс.

Адсутнасьць беларускага дэлегата на кангрэсе—новы доказ нацыянальнага развалу ў нашым грамадзянстве.

Кароткія навіны.

У зьвязку з тым, што за апошнія часы шмат людзэй, пераважна сялян, уцякаець з Саветаў дзякуючы Сталінскай „калектывізацыі“ — у Жэнэве пры Лізе Нацый 3 верасьня г. г. адбылося паседжаньне асобнай камісіі, якая занялася лёсам гэтай катэгорыі бежанцаў.

Абгаварывалася справа аказаньня помачы ім з асобных фондаў, якія маюць паўстаць для гэтай мэты; парушана была справа і праўнага палажэньня бежанцаў, якім, па думцы сяброў камісіі, належала-б выдаваць г. зв. нансэнаўскія пашпарты.

Як відаць з прабегу абрад гэтай камісіі — можна спадзявацца, што лёс савецкіх беженцаў палепшыцца. Гэтым пытаньнем варта было-б зацікавіцца і самім бежанцам, зьвяртаючыся па інфармацыі да павятовых староствау.

Неспадзяваны роспуск Сойму паставіў многіх паноў паслоў у вельмі цяжкія варункі: ня маюць за што купіць білеты, каб выехаць з Варшавы да хаты!

Прынамся польскія газэты перадаюць аб тым, што клюб „Вызваленьня“ мае выступіць нават з пратэстам да Мін. Скарбу, дамагаючыся звароту коштаў, зьвязаных з паваротам тых паслоў, якія прыехалі ў Варшаву ў такі няўдачлівы час. Рэч у тым, што паслы ўтрацілі і права на дармавы праезд на чугунках.

Згодна весткам, падаваным у савецкай газ. „Праўда“ — крызіс на грашовым рынку ў Саветах прыняў нябывалыя разьмеры. Г. П. У. растраляла ў Казані двох работнікаў, абвінавачаных у ўкрываньні срэбных грошаў. У Растове на Дону растраляны адзін армянін, у якога знойдзена падчас вобыску 800 срэбных рублёў. Савет народных камісараў на Украіне пастанавіў, каб сялян, якія адмаўляюцца прыймаць савецкія папяровыя грошы — караць турмою ад 6 месяцаў да 5 гадоў.

Згодна інфармацыям, якія падае прэса,—дасягнута поўнае паразуменьне паміж Эстоніяй і Латвяй у-ва ўсіх актуальных справах заграні чнай палітыкі. Пастаноўлена, што латвійска-эстонская камісія, якая займаецца тарыфна-мытнымі справамі гэтых двух дзяржаваў, маець сабрацца 10 г. м.

Лічба савецкіх урадоўцаў, якія адмаўляюцца вярнуцца ў Саветы, павялічваецца. У Бэрліне нават афіцыяльна арганізаваўся саюз „невозвращенцев“, які лічыць у сучасны мамэнт 166 сяброў. На чале яго стаіць Міллер-Маліс, быўшы адказны працаўнік, які служыў у Нар. Кам. Гандлю і быў сябром Камуністычнае партыі з 1905 году.

Курс савецкага чырвонца бязупынна падаець. 2 верасьня на варшаўскай біржы наглядаўся вялікі наплыў чырвонцаў, за якія плацілі ўсяго толькі ад 6 зл. 30 гр. да 6 зл. 45 гр. Як падаюць газэты, — трэба спадзявацца далейшага ўпадку курсу савецкае валюты.

Па дадзеным дзяржаўнае біржы працы, у-ва ўсёй Польшчы з 23 да 30 жніўня налічвалася 176.810 безработных. У параўнаньні з папярэднім тыднямі колькасьць безработных паменшылася на 5059 чалавек.

Як пішуць некаторыя ангельскія газэты, ня выключана магчымасьць новых выбараў. У зьвязку з тым, што многія сябры ўрадавай партыі незадаволены палітыкай Мак-Дональда, газэты прадбачаць, што ўрад Мак-Дональда будзе моцна заатакаваны з боку Лейд-Джоржа на пачатку парлямэнцкай сэсіі, якая распачне працу 28 кастрычніка г. г.

У Будапэшце ў пачатку г. м. адбылася вулічная дэманстрацыя, арганізаваная сацыял - дэмакратамі, падчас якой дайшло да крывавых сутычак з паліцыяю. Многа цяжка раненых і нават ёсьць некалькі забітых. Сярод раненых знаходзіцца пасол радыкальна-дэмакратычнае партыі Клар. Падчас забурэньняў розныя падонкі грамадзянства аграбілі некалькі банкаў і прыватных дамоў.

У Маскве закончыўся 3 верасьня 5-ты кангрэс ПрофІнтэрну (Міжнарод. інтэрн. прафэс. свюзаў-камуністычных). На кангрэс зьехалася 538 дэлегатаў. Кангрэс прыняў рад рэзалюцыяў, паміж інш. — аб падтрыманьні камун. руху ў каленіях. Кангрэс сцьвердзіў узрост камун. руху ў Кітаі і ў Індыі, заклікаючы да пашырэньня руху ў Эгіпце, Пэрсіі, Турцыі і Японіі.

У Нямеччыне разгарэлася ўваўсю выбарная кампанія. У шмат мейсцах адбыліся крывавыя сутычкі паміж крайнімі флянгамі выбарнага фронту: камуністамі і „нацыянал-сацыялістамі“ (крайнімі правымі—„гітлероўцамі“). Выбарныя лёзунгі амаль ня ўсіх партыяў кажуць аб—адбудове цалком даваеннага становішча Нямеччыны, як вялікай сусьветнай дзяржавы—на падставе поўнага раўнапраўя яе з другімі вялікімі дзяржавамі. Усе бяз вынятку партыйныя лёзунгі высоўваюць на першы плян зварот данцыгскага калідору Нямеччыне...

Нямецкі міністар Трэвіранус, праславіўшыся сваімі ваяўнічымі проці—польскімі прамовамі, урэшце „наскачыў“ на свайго-ж калегу па габінэту. Міністар замежных спраў Курцыус заявіў Трэвіранусу пратэст проці таго, што ён выгдашае прамовы ў справах замежный палітыкі, забываючы, што міністар заграні чных спраў зусім ня ён, але Курцыус. Калі нават дапусьць права кожнага міністра гаварыць выбарныя прамовы паміж іншым і ў гэтых справах, дык звычайна прынята запытацца сьпярша згоды на гэта з боку адказнага за заграні чныя справы міністра.

Прачытаўшы газэту — перадай другому.

З'езд.

27 верасьня г. г. адбудзецца ў Вільні З'езд прадстаўнікоў усіх беларускіх арганізацыяў і інстытуцыяў.

З'езд будзе насіць арганізацыйны характэр, на якім маець быць выбраны кіраўнічы орган „Цэнтральнага Саюзу беларускіх культурна-асьветных і гаспадарчых арганізацыяў і інстытуцый“.

Кожная наша ўстанова павінна прыслаць сваіх прадстаўнікоў.

З'езд склікаецца на 3 г. дня ў памяшчэньні Беларускага Студэнскага Саюзу — Віленская вул. д. № 8 кв. 3.

Чароўныя ночы.

(Прадвыбарны фэлье-тон-чык).

Выпаўз месячык з хмараў, як шыла з мяшка. На вуліцах крык, шум, гоман — „незмаўкаючы“. Прыемна прайсьціся вечарам... (Хап—сьвежае паветра!) І вось, у такой рамантычнай абстаноўцы часта жыве беларускі інтэлігэнт. (І як тут не захапляцца...). Пачынае ён спацэр на сьвежым паветры. З усьмешкай углядаецца ён на найменшы каменьчык праз акуляры... аптымізму. І ад захопленьня ледзь на нагах трымаецца. А ў гары буслы лятуць на вырай... „Прашчальна крычаць“. Дагараючае лета. Залатая верасьнёвая восень.

Гэты кароценькі ўступ быў мне патрэбны для выражэньня тых чараў, якія ўсьміхаюцца беларускаму інтэлігэнту. Гэта-ж факт, даказаны з матэматычнай дакладнасьцю, што летам — такі інтэлігэнт можа хадзіць без падошваў у ботах! І, падобна Гогалю, я хачу крыкнуць у захопленьні: чорт вазьмі! як вы цудоўны, ночы!

Але зьбіраюся я, браты, пісаць зусім не аб чароўных ночах, а аб нечым іншым.

Доўга цяпер наагул пісаць ня можна, і вось чаму: 1) ня кожны дачытае да канца; 2) той, хто прачытае, сам пачне пісаць. А гэта самая найгоршая атрута для нашай прэсы. У нас „пісароў“, як грыбоў пасьля даждж у, а ў гэтым годзе выйшла толькі адна „Божая Ліра“, дый то напісаная калісьці... даўненька... псальмапеўцам Давідам...

Доўга ня можна пісаць яшчэ й таму, што беларускі працаўнік пяра хоча есьці. Беларускі працаўнік пяра, гэта—галодны чалавек, які часта, як няма хлеба, есьць паперу. Дзеля гэтага вось, браты, беларускі пісьменьнік, а тым болей фэльетаніст аб чароўных ночах пісаць шмат ня можа. Заклююць... здраднікам, рэнэгатам абзавуць... Трэба пісаць цяпер аб справах „пякучых“, „балючых“, „кіпучых“, „бягучых“...

Ці вы чулі, браты мае, аб роспуску Сойму й Сэнату? Аб гэтым пісалася вялікімі літарамі ў газэце. Роспуск Сойму й Сэнату. Знай— „чысьць“ хату й гатуйся да выбараў. Гэта значыць: вынясі ўсю паперу з хаты й набяры ў рот вады. Маўчы, браце, набраўшы вады ў рот; маўчы, хоць-бы цябе сам чорт хапаў. Калі хто... што... такое...: мм-ы...ы... і больш нічагусенькі. Тады выбары пройдуць спакойна.

Пасьля роспуску усе паслы так і ахнулі. (Ахавы народ, бачыце...). Схавалі сябе й свае „капіталы“ й—гайда! Адзін за другім... А вось некаторых адразу й даткнуліся („не (!) — тыкальнасьць“). Пасадзілі—сядзяць. Некаторыя драла далі. („Сарыцяжэ“ — папольску кажучы). Ну й добра... Абрусом дарога... Менш будзе баламуцтва. А іншыя паслы й сэнатары барадатыя сьлёзы з восеньнім дождж ыкам льлюць... плачуць аб мандатах... славе... і вясёлай Варшаве...

Але вось чуваць, што перасталі плакаць і гатуюцца да выбараў. Хочуць ізноў ашукаць народ... Але пачакаюць! Ужо—тпру! Ужо канец, браткі! Наш селянін, наш работнік газэту ўжо беларускую чытае... (Хоць падпіску рэдка прысылае...). На выбарах стане, як сьцяна. Ашуканцаў у шыю паговіць... Вось якія справы, браты...

Прадвыбарныя настроі... крызіс... тое — сёе... нешта новае... вясковае... няяснае... ідзе па дарогах... думкі муціць... аб чым вераб'і шчабечуць.

Вы—ба—ры...

А аб чароўных ночах пасьля выбараў, калі ўдасца.

Ідэ.

Нашы песьняры.

* * *

Вецер, вецер гне калосься
І кудравіць сенажаць...
Мне у спадку застался
Край мой родны апяваць.

Край прыгожы! красак мора,
А на красках дрэмле май...
Даль вітаецца з прасторам,
Там дзе з небам зьліўся гай.

Па бакох дарогі бойнай
Стройна зьвіўся беразьняк.
І шуміць з жытамі гоняў
Штось таёмнае няўзнак.

Водаль веска... як прыгожа!
У звонкай зеляні садоў,
А наўкол хвалюе збожжа—
Міліёны каласоў.

Вецер, вецер гне калосься
І кудравіць сенажаць.
Тым шчаслівы, што прышлося
Край мне родны апяваць.

2. VII. 30. М. Машара.

* * *

Салодкі шум грымячых шын.
Навокал поле, поле...
Пяюць калёсы гулкі гімн
Аб каласьсянай волі...

Яшчэ кіпіць у жылах кроў
І маняць сэрца далі...
Нясі, цягнік, без астаноў
Мяне ўсё далей, далей...

Х. І.

Хроніка.

Цэнтральны Саюз Беларускіх Культурна-Асьветных і гаспадарчых арганізацый і інстытуцый распачаў сваю працу. За ўсялякімі спраўкамі, якія датычаць гэтага Саюзу, трэба зьвяртацца па адрасу: Wilno, Ostrobramska 9, m. 22,

× **Арышты б. паслоў.** Апрача Валынца і Гаўрыліка, аб арышце якіх мы падавалі ў папярэднім № нашай газэты — арыштаваны б. пасол з клюбу „Змаганьне“ Крынчык. Як перадае „Kur. Wil.“ чацьверты пасол з гэтага Клюбу—Грэцкі — скрыўся ад арышту і здаецца ўцёк за-граніцу.

Як передаець тая-ж газэта, у валізах арыштаваных паслоў знойдзены камуністычныя адозвы, кліша і т. п.

Дзякуючы знойдзеным пры арыштаваных матэр'ялам і дакумэнтам — праведзены далейшыя арышты сярод тых грамадзян, з якімі працавалі вышэй пададзеныя асобы. Прыблізна ў гэтым самым часе ў Навагрудчыне паліцыя арыштавала б. сэнатара Рагулю, які ў свой час быў засуджаны Акружным Судом з арт. 129 К. К. і цяпер, страціўшы „нятыкальнасьць“ — мусіць адбываць кару.

× **Абходжаньне юбілею 25-гадовае літэратурнае працы Янкі Купалы.** 27-га верасьня г. г. ў Вільні будзе наладжаны вечар, прысьвечаны Прароку нашага народу — Янцы Купале. Беларускае грамадзянства ў Вільні ўжо рыхтуецца да абходжаньня юбілею 25-гадовае паэтыцкае працы нашага найвялікшага паэта. На вечары будуць прачытаны лекцыі аб творчасьці Янкі Купалы, будзе пастаўлена адна з п'ес Купалы; прадэклямуюцца й прапяюцца яго творы. У падгатаваўчай працы старэйшаму грамадзянству памагае шмат студэнская моладзь. Інфармацыі аб вечары падамо ў наступным нумары газэты. Добра было-б, каб падобныя сьвяткаваньні, прысьвечаныя нашаму Вялікаму Песьняру, адбыліся па ўсіх кутках Заход. Беларусі.

× У пачатку гэтага месяца вярнуўся ў Вільню гр. Антон Луцкевіч, які прыступіў да бягучае працы ў беларускіх культ-прасьветных установах і арганізацыях.

× Зьезд Цэнтральнага Саюзу Беларускіх Культурна-Прасьветных і Гаспадарчых Інстытуцый і Арганізацыяў.

27-га верасьня г. г., а 3 гадзіне папаўдні ў памешканьні Белар. Студэн. Саюзу (Віленская вул. 8, кв. 3) склікаецца Зьезд Цэнтральнага Саюзу.

× **Паўночны кірмаш.** Ад 14-га да 28-га верасьня, г. г. ў Вільні будуць трываць так званыя паўночныя „таргі“. Ужо цяпер вядзецца гарачкавая работа будовы павільёнаў. Сёлетні паўночны кірмаш будзе мець пераважна гандлёвы характэр. У кірмашы прыме ўдзел некалькі гаспадарстваў (Швэцыя, Латвія, Фінляндыя й інш.).

× Заняткі ў Віленскай Беларускай Вучыцельскай Сэмінарыі імя Фр. Багушэвіча пачнуцца 17-га верасьня г. г. Экзамены будуць трываць ад 15-га да 17-га верасьня. Сэмінарыя месьціц-

Кожны сьвядомы чытач нашае газэты з вёскі павінен дбаць аб тым, каб вясковае жыцьцё адбівалася на старонках газэты—Хай іншыя ведаюць аб нашых патрэбах.

Пішыце і прысылайце карэспандэнцыі.

ца на Ягельлёнскай вул. 3, кв. 5. Дэректарам Сэмінарыі зацьверджаны гр. Р. Астроўскі. Як даведываемся, ужо пададзена ў Сэмінарыю звыш 160 заяваў. Гэта, пры агранічаным ліку кандыдатаў, найлепшы доказ патрэбы беларускай вучыцельскай сэмінарыі.

✕ **Пачатак заняткаў у Віленскай Беларўскай Гімназіі.** У выніку ўступных экзаменаў, якія трывалі ад 30 да 2 ўключна, у Беларускую Гімназію ў Вільні ўлілося шмат новых сілаў. Лік вучняў у Гімназіі перавышае 200. Пасьля пэўнае дэпрэсіі, выкліканае варожымі нашаму народу сіламі, Гімназія ізноў мацнее й становіцца вогнішчам асьветы ў Зах. Беларусі. 3-га верасьня пачаліся заняткі ў Гімназіі. Перад пачаткам заняткаў, новы дырэктар гімназіі гр. А. Міхалевіч у прамове да вучняў падкрэсьліў важнасьць для беларускага народу роднае школы й выразіў жаль з прычыны адыходу былога дырэктара Гімназіі гр. Р. Астроўскага. Вучні дружна пракрычалі: Хай Жыве! Гр. Р. Астроўскі разьвітаўся з вучнямі, нагадваючы ім старанна й пільна вучыцца.

✕ **Новая кніжка.** Выйшла з друку новая кніга пад назовам „Божая Ліра". „Божая Ліра" зьяўляецца зборнікам хрысьціянскіх песень, мае 206 стр., выдана надзвычайна добра. Шмат песень перакладзена з польскае мовы на беларускую, але шмат таксама й беларускіх народных. Зьмест песьняў дапаўняюць ноты. Выданьнем „Боже Ліры" займаўся гр. Г. Леўковіч з даручэньня Амэрыканскае Місіі Мэтадыстаў.

Аб матывах песень пакідаем слова нашым кампазытарам.

Усячына.

Самалёты на абслугах земляробства.

Канадыйскія часопісі пішуць, што тамашнія фэрмэры пачынаюць сеяць збожжа пры помачы самалётаў. Робяць гэта дзеля таго, бо ня маюць адпаведнай колькасьці работнікаў, каб у кароткі час засеяць вялікія прасторы поля. Якія будуць вынікі з такой сяўбы—пакажуць бліжэйшыя часы.

„Вежа вятроў".

Адзін інжынэр канчаець будову г. зв. вежы вятроў. Гэта будзе асобае сааружэньне, якое будзе лавіць усе патрэбныя павевы паветра. Пры іх помачы будуць абяртацца колы электрычных гэнэратараў і гэтым спосабам будзе вытварацца энэргія зусім задарма. Праэкт гэты зьяўляецца аднэй з найнавейшых спробаў замяніць вугаль-паветрам, над чым цяпер працуець шмат вучоных.

У добе розных рэкордаў.

У аднэй бэрлінскай кавярні аркестр, які складаўся з 4 асоб—пабіў рэкорд, граючы без перарыву аж 110 гадзін!

Насьледкі сьпекі ў Амэрыцы.

Ад таго часу, як існуюць мэтэаролёгічныя станцыі, не заўважалася ў Злучаных Штатах Паўночнай Амэрыкі такой сьпекі, якая была сёлета. Насьледкі гэтай сьпекі—вялікія.

Напр. у адным толькі Чыкаго за адзін дзень памёрла ад гарачыні 60 асоб. Вылічана, што колькасьць асоб, якія ў гэтым годзе памерлі ад гарачыні даходзіць у Зл. Шт. Амэрыкі да 100 асоб.

Як відаць, нешта і ў прыродзе ня ўсё ў парадку.

Бура над паўночнаю Францыяю.

З Парыжу паведамляюць, што паўночную Францыю наведапа страшэнная бура, якая прынясла вялікія шкоды. У дзе-якіх мяйсцох бура знішчыла 50 працэнтаў ураджаяў, ёсьць ахвяры і ў людзях. Шмат рыбацкіх лодак затапілася ў моры.

Самалётам праз Атлантык.

1 верасьняя г. г. два француекія лётчыкі Кост і Беллёнт выляцелі на аэрапляне з Парыжу і скіраваліся ў Амэрыку. Праз 37 гадзін і 19 мінут лётчыкі шчасьліва апусьціліся каля Нью-Іорку, праляцеўшы 6000 кілёмэтраў.

Лёс савецкай „пяцілеткі".

30 верасьня г. г. закончыўся другі год савецкай „пяцілеткі". Паводле савецкай прэсы, прамысловая прадукцыя павялічылася агулам на 25% у параўнаньні з прошлым годам.

Трэба зазначыць, аднак, што павялічэньне гэтае толькі колькаснае; фактычна-ж якасьць амаль усіх тавараў значна пагоршылася, аб чым увесь час пішуць савецкія газэты й часопісі.

У некаторых галінах прамысловасьці ня толькі пагоршылася якасьць тавараў, але ўпала і іх колькасьць, дзячуючы адсутнасьці сыр'я і іншым прычынам. Гэта наглядаецца, напр. у вугальнай прамысловасьці. У адным толькі Данецкім вугальным басэйне выпрадукована вугля на 2½ міл. тонаў менш, чым гэта было прадугледжана ў пляне. Наагул, прадукцыя вугаля праз увесь апошні час стала памяншаецца.

Вугальная прамысловасьць, як ведама, маець аграмаднае значэньне для разьвіцьця ўсёй прамысловасьці наагул і занапад яе вельмі ўёмна адаб'ецца на ўсёй эканоміцы СССР. Паменшылася і прадукцыя машынаў. Так напр. Ленінградзкі „Красный Путыловец" выпусьціў замест плянаваных 2100 трактараў—толькі 661.

Савецкая ўлада тлумачыць у многіх выпадках гэтыя ўсе зьявішчы слабасьцю працоўнае дысцыпліны сярод работнікаў і адсутнасьцю кваліфікаваных сілаў. З другога боку, вялікую ролю адыгрываець у гэтым і цякучасьць рабочых кадраў, якія дзякуючы вельмі дрэнным апровізацыйным умовам у гарадох, ня могуць затрымоўвацца на даўжэйшы час.

Узяўшы пад увагу як гэта ўсе, так і цэлы рад іншых фактараў, якія ўёмна адбіваюцца на эканамічным жыцьці Саветаў, — над лёсам „пяцілеткі" трэба паставіць вялікі знак запытаньня.

Рэдактар-Выдавец: **М. Сіняўскі.**

Друкарня Я. ЛЕВІНА Вільня, Нямецкая 22.